
13.1. Com aprèn l'estudiant de Ciències Empresarials

La primera línia consistiria en aprofundir en el *com aprenen* els estudiants de la Diplomatura de Ciències Empresarials, els temes que els són proposats, ja que tenen encara uns trets de personalitat d'un jove, però també tenen ja trets d'una persona adulta. Caldria d'aprofundir, doncs, en l'aprenentatge de l'estudiant "semiadult", ja que té trets d'ambdues personalitats.

Algunes línies, dins del tema esmentat, podrien ser:²⁰⁸

- a) La recepció d'informació i l'acceptació de decisions alienes a la planificació, l'organització i l'avaluació del propi aprenentatge.
- b) De la lliçó magistral a l'autoestudi, l'intercanvi d'experiències i la reflexió.
- c) De l'acumulació d'informació a l'aplicació immediata de l'aprenentatge.
- d) Del saber (dependent) a les tècniques d'adquisició del saber (independència).

²⁰⁸ Seguint algunes idees del llibre de CASTILLO, G. (1976): *¿Sabemos aprender?* Ed. Prensa Española, Madrid. p. 31.

13.2. Com ensenyen els professors de Ciències Empresarials

Una segona línia estudiaria *com ensenyen* els professors les matèries de la Diplomatura de Ciències Empresarials, que es podria continuar amb com haurien d'ensenyar, potser "tot agermanant la labor del pedagog, amb la de l'home de negocis".²⁰⁹

Els aspectes a investigar en aquesta segona línia, serien els possibles tipus de metodologies i recursos:

- Segons els continguts de les matèries.
- Segons el nombre d'alumnes del grup.
- Segons l'experiència del professor.
- L'ensenyament d'habilitats empresarials (dots de comandament, treball en equip, expressió oral, creativitat, etc.), com a matèries independents o incloses en les altres assignatures.
- El recolzament (no l'ensenyament) d'actituds, de qualitats i de valors, dins dels processos d'ensenyament i/o de les matèries possibles.

²⁰⁹ Com se cita en el pròleg de la revisió del pla d'estudis de 1912. (Reial decret de 27 de setembre. *Gaceta de Madrid*, de 29 de setembre) .

13.3. La formació específica del professorat de Ciències Empresarials

Connectada amb la línia anterior, una tercera línia consistiria en l'estudi de la *formació del professorat en l'especialitat de Ciències Empresarials*, per tal de millorar els processos i lluitar contra *la improvisació i l'autoaprenentatge* exclusius, com a recursos més utilitzats. És, segons la nostra idea, una assignatura pendent dels centres universitaris, que pot contribuir de forma important al millorament de la qualitat dels processos d'ensenyament.

Una sublínia seria la *formació dels nous professors* (que generalment estan dedicats, a més, a l'ensenyament de grans grups), a través de cursos específics, del "microensenyament"²¹⁰ i de tutories de seguiment.

Una segona sublínia seria la del *perfeccionament dels professors més experimentats*, especialment per a la posada al dia de les metodologies i els recursos emprats i per la seva motivació.

²¹⁰ ALLEN, D. i RYAN, K. (1978): *Microenseñanza*. Ed. Ateneo, Buenos Aires.

13.4. Implantació de la qualitat total

Una quarta línia d'investigació consistiria a estudiar sistemàticament la implantació de la Gestió de la qualitat total a l'ensenyament dels centres universitaris a partir dels sistemes de certificació ISO, com es fa a les empreses de serveis i ja ha aplicat almenys una escola universitària²¹¹ en les seves línies d'acció, tot respectant la idiosincràsia dels centres universitaris, però amb el rigor que comporta el fixament dels processos possibles, per a un millor seguiment de la qualitat de la formació de les escoles universitàries de Ciències Empresarials.

²¹¹ L'Escola Universitària Politècnica del Baix Llobregat (UPC), per al seu Programa de formació i Organització i desenvolupament de l'activitat docent. Norma ISO 9001:1994.

14. Bibliografia

Aquest capítol agrupa *dos tipus de fonts d'informació*:

- Fonts documentals que tenen el *paper* com a suport (llibres, revistes, articles de premsa, textos legals, etc.) i
- fonts que tenen com a suport la *xarxa d'Internet*, que han estat consultades, com a font final, o com a camí per arribar-hi.

La bibliografia s'ha agrupat pels apartats corresponents als capítols de la investigació.

14.1. Fonts bibliogràfiques (suport paper)

14.1.1. Sobre la Introducció i l'ensenyament universitari

BARBÉ, LL. (1983): *Pregons per a dues activitats acadèmiques. I. De Quincey, Von Newman i el valor*. Universitat Autònoma de Barcelona.

— (1992): "Parlem de la universitat. Sobre el què, de què, en què i per què". Article publicat a la *Revista de Catalunya*, núm. 62 (abril 1992)

BLAUG, M. (1998): "Corrents inquietants en l'economia moderna". *Revista Challenge*, vol. 41, núm. 3 (maig/juny 1998). Traduït a *Revista Econòmica de Catalunya*, núm. 36 (març, 1999).

EL PAÍS DOMINICAL (1997): *El estado de nuestra universidad*. Articles apareguts els dies 4, 12, 18 i 25 de maig i l'1 de juny, amb els noms de "Modernas", "Clásicas", "Investigación", "Privadas" i "Alternativas".

ELION, S. (1986): "Education and Training in Management Schools". *International Journal of Management Science*, vol. 14, núm. 13. Citat per Guerrero, S. a: "Projecte Docent i Investigador per al concurs per cobrir una plaça de catedràtic d'Escola Universitària" (1997). (p. 219).

FERRÁNDEZ, A. (1990): *La formación de base como fundamento de la formación ocupacional. Herramientas*, 6-7. Fondo Formación. Madrid.

GIL, D. (1994): *La formació docent del professorat universitari. Docència contra recerca?* Institut de Ciències de l'Educació. Universitat de Lleida.

MASJUAN, J. M. [et alt.] (1996): *La inserció professional dels nous titulats universitaris*. Institut de Ciències de l'Educació. UAB, Barcelona.

RAJKAY, L. I. i HÖFSTEDE, G. (1976): "Looking at the Boss and Looking at Ourselves", citat per Monzón, J.M. en l'article "Catàleg d'aptituds i actituds per a un model de mal directiu d'empresa". Article publicat a *Management International Review*, 3/1976. (p. 59)

STUART MILL, J. (1838-1867): *The six Great Essays of Stuart Mill, 1838-1867*. Washington Sq. Press, 1970. Citat per BARBÉ, LI. A: " *Pregons per a dues festivitats acadèmiques*".

TOMÁS Y VALIENTE, F. (1997): Cita sobre la Universitat "inútil", citat per VILLAR, R., rector de la Universitat Autònoma de Madrid, al *suplement dominical de El País*, de 18 de maig de 1997.

14.1.2. Sobre la història de les escoles de Ciències Empresarials i els CFGS

BOLETÍN OFICIAL DEL ESTADO (BOE) (1953), de 16 d'abril. "Decreto de 14 de septiembre. Escuelas de Comercio. Implantación Gradual del Plan de estudios". Madrid.

— (1953), de 18 de juliol. "Ley de 17 de julio. Escuelas de Comercio. Facultad de Ciencias Políticas, Económicas y Comerciales. Ordenación de los estudios económicos y comerciales (Intedentes y Actuarios)".

— (1953), de 15 d'agost. "Decreto de 23 de julio, por el que se aprueba el plan de Estudios y se dispone el régimen de las Escuelas de Comercio".

— (1956), de 6 d'abril. "Decreto de 16 de marzo. Escuelas de Comercio. Modifica el Decreto 23-7-53 (R.1062) que aprobó el plan de estudios".

— (1957), de 19 de març. "Orden de 13 de marzo. Ministerio de Educación Nacional. Escuelas de Comercio. Adaptación de alumnos del plan de 1922".

— (1957), d'1 de juny. "Resolución de 28 de mayo. Dirección General de Enseñanzas técnicas. Escuelas de Comercio. Adaptación de alumnos del plan de 1953, al de 1956".

— (1972), de 2 de febrer. "Orden de 20 de enero. Ministerio de Educación y Ciencia. Por la que se regula la extinción de los planes de estudio vigentes en la actualidad que se cursen en las Escuelas Normales, Profesionales de Comercio, de Arquitectos Técnicos y de Ingeniería Técnica".

— (1972), de 7 de juny. "Decreto de 10 de mayo, núm. 1378/72. Ministerio de Educación y Ciencia. Escuelas Universitarias de Estudios Empresariales. Integración en la Universidad de las Escuelas de Comercio".

— (1973), d'11 d'agost. "Resolución de la Dirección General de Universidades e Investigación por la que se determinan las directrices que han de seguir los Planes de Estudios de las Facultades de Ciencias Económicas y Empresariales".

— (1974), de 3 de gener. "Resolución de la Dirección General de Universidades e Investigación por la que se aprueba el Plan de Estudios de la Escuela Universitaria de Estudios Empresariales de Sabadell".

— (1974), de 24 de juliol. "Dirección General de Universidades e Investigación. Escuela Universitaria de Estudios Empresariales. Plan de estudios de la de Barcelona".

— (1975), de 19 de noviembre. “Decreto 2932/75, de 7 de noviembre. Profesores Mercantiles. Acceso al grado de licenciado”.

— (1979), de 17 de febrer. “Real decreto 265/1979, de 26 de enero, por el que se transforman las Escuelas Periciales de Comercio en Centros de Formación Profesional”.

— (1979), de 19 de febrer. “Real decreto 273/1979, de 11 de enero, por el que se autoriza a efectuar la Tesis de Reválida de Intendencia mercantil y Actuariado de Seguros”.

— (1982), de 10 de febrer. “Orden de 7 de diciembre de 1981, por la que se abre el plazo extraordinario de matrícula para los alumnos de Grado Pericial de escuelas de Comercio”.

— (1982), de 19 de febrer. “Real decreto 292/82, de 15 de enero, por el que se prorroga el plazo establecido por el Decreto 2932/75, de 7 de noviembre para la obtención de Grado de Licenciado Universitario por los Profesores Mercantiles”.

— (1983), de 24 de gener. “Orden 24 de enero, por la que se abre plazo extraordinario de matrícula para los alumnos de Grado Pericial de las Escuelas de Comercio”.

— (1983), de 24 de febrer. “Orden 27 de enero. Formación Profesional. Convalidación de Estudios de Peritaje Mercantil con Enseñanzas de 2º Grado, Rama Mercantil y Comercial”.

— (1987), de 14 de diciembre. “Real decreto 1497/1987, de 27 de noviembre, por el que se establecen las directrices generales comunes de los planes de estudio de los títulos universitarios de carácter oficial y validez en todo el territorio nacional”.

— (1988), de 18 de noviembre, núm 277. “Acuerdo de 6 de octubre. Consejo de Universidades. Escuela Universitaria de Estudios Empresariales. Plan de estudios de la de Sabadell. (Homologación del Plan de 1974)”.

— (1990), de 4 d'octubre. “Ley orgánica 1/1990, de 3 de octubre, de Ordenación General del Sistema Educativo (LOGSE)”.

— (1993), de 21 de gener. “Resolución de 30 de noviembre de 1992, de la Universidad Autònoma de Barcelona, por la que se publica el plan de estudios conducente al título oficial de Diplomado en Ciencias Empresariales”.

— (1993), d'11 de juny. “Real decreto 1267/1994, de 10 de junio, por el que se modifica el Real Decreto 1497/1987 de 27 de noviembre, por el que se establecen directrices generales comunes de los títulos universitarios de carácter oficial y diversos reales decretos que aprueban las directrices generales de los mismos”.

— (1997), de 27 de novembre. “Resolución de 5 de noviembre, de la Universidad Autònoma de Barcelona, por la que se publica la modificación del plan de estudios conducente al título oficial de Diplomado en Ciencias Empresariales, publicado por Resolución de 30 de noviembre de 1992”.

DIARI OFICIAL DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA (DOGC), núm. 599.
"Decret 60/1996, de 6 de febrer, pel qual s'estableix el currículum del cicle
formatiu de grau superior de gestió comercial i màrqueting".

— (1996). "Decret 63/1996 de 6 de febrer, pel qual s'estableix el currículum del
cicle formatiu de grau superior d'administració i finances".

ESCOLA UNIVERSITÀRIA D'ESTUDIS EMPRESARIALS DE SABADELL
(1993): *50 Anys. Celebració del cinquantenari, maig-juny 1993*. Universitat
Autònoma de Barcelona.

— (sense data): *Grau de perit mercantil pla 22. Període preparatori i Grau
professional o tècnic*. Resum mecanografiat.

— (sense data): *Grau de perit mercantil pla 53. Cursos primer a cinquè*.
Resum mecanografiat.

— (sense data): *Grau de perit mercantil pla 56 Grau de professorat mercantil.
Pla 56*. Resum mecanografiat.

FERNÁNDEZ, J. (1997): *Historia de la Escuela de Comercio de Madrid y de su
influencia en la formación gerencial española. 1850-1970*. Asociación Española
de Contabilidad y Administración de Empresas (AECA). Madrid.

GACETA DE MADRID (1850), d'11 de setembre. Ministerio de Comercio,
Instrucción y Obras Publicas. "Real decreto, de 8 de septiembre, para el
establecimiento de escuelas comerciales". Madrid.

-
- (1857), de 23 de març. Ministerio de Fomento. “Real decreto de 18 de marzo, sobre el Plan Orgánico y el Reglamento de las Escuelas de Comercio”.
- (1887), de 17 d’agost . Ministerio de Fomento. “Real decreto de 11 de agosto, sobre la Reforma de la Enseñanza Comercial”.
- (1901), de 19 d’agost. Ministerio de Instrucción Pública y Bellas Artes. “Real decreto de 17 de agosto. De los estudios de comercio”.
- (1901), de 31 d’agost. Ministerio de Instrucción Pública y Bellas Artes. “Real orden, de 29 de agosto, para la mejor adaptación de las reformas introducidas en los Estudios de Comercio”.
- (1903), de 24 d’agost. Ministerio de Instrucción Pública y Bellas Artes. “Real decreto de 21 de agosto. Los estudios de comercio”.
- (1911), d’1 de gener. Ministerio de Instrucción Pública y Bellas Artes. “Real orden de 29 de diciembre de 1910, para la transformación de las Escuelas Superiores de Comercio de Madrid y Barcelona”.
- (1912), de 29 de setembre. Ministerio de Instrucción Pública y Bellas Artes. “Real decreto de 27 de septiembre, sobre la organización de las Escuelas de Comercio”.
- (1915), de 18 de abril. Ministerio de Instrucción Pública y Bellas Artes. “Real decreto de 16 de abril, sobre la organización de las Escuelas de Comercio”.

— (1922), de 3 de setembre. Ministerio de Instrucción Pública y Bellas Artes. “Real decreto de 31 de agosto, sobre la reorganización de los estudios mercantiles”.

GENERALITAT DE CATALUNYA (1996): *Guia didàctica dels cicles formatius*. Departament d'Ensenyament. Barcelona.

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA (1991): *Directrius per a la modificació dels plans d'estudi*. Document aprovat per la Comissió Acadèmica del dia 18 de gener de 1991.

14.1.3.- Sobre les pràctiques a les empreses

ASOCIACIÓN HISPANO-ALEMANA DE ENSEÑANZAS TÉCNICAS (ASET) (1999): Informació de les pàgines Web de Madrid i de Barcelona, a Internet (desembre 1999)

BOLETÍN OFICIAL DEL ESTADO (BOE) (1981), de 27 de juliol. “Real decreto 1497/1981, de 19 de junio, sobre Programas de Cooperación Educativa”.

— (1994), de 18 d'octubre. “Real decreto 1845/1994, de 9 de septiembre, de actualización del Real decreto 1497/1981, sobre Programas de Cooperación Educativa”.

CAMBRA DE COMERÇ, INDÚSTRIA I NAVEGACIÓ DE BARCELONA (1999):

"Empreses i escoles es coordinen per incrementar la qualitat de les pràctiques de la formació professional". Article aparegut a *La Vanguardia*, suplement de la Cambra de Barcelona, desembre 1999.

CASAS, A. (1999): "El desafío de las prácticas en la empresa". Article de la revista *Management y Empresa*, núm. 23. EÜEE. Universitat de Barcelona.

INSTITUT CATALÀ DE NOVES PROFESSIONS (1989): *Jornades Baden-Würtemberg, Catalunya*. Generalitat de Catalunya. Barcelona.

FUNDACIÓ LACETÀNIA (1993): *Informe convenis d'alternança*. Memòria d'activitats exercici 92/93. Manresa.

GENERALITAT DE CATALUNYA (1992): *Pràctiques en alternança escola-empresa*. Departament d'Ensenyament. Servei de programes Escola-Treball.

— (1993): *Conveni de col·laboració per a la realització de pràctiques en alternança*.

— (1993): *Quadern de control de les pràctiques a empreses*.

HAYES LEMMERZ MANRESA, SL (1996): *Pla de formació dels alumnes en pràctiques*. Document intern.

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA (1994): *Programa de Cooperació Educativa Universitat Empresa*. Fundació Empresa i Ciència. Document del curs 1994-1995.

14.1.4. Sobre les necessitats de formació a les empreses

GAIRIN, J. (1993): *Curso de formación para equipos directivos*. Subdirección General del Ministerio de Educación y Ciencia. Madrid.

GÓMEZ-MEJÍA, L. R. [et alt.] (1997): "Formación de la fuerza laboral". Capítol 7 de *Gestión de Recursos Humanos*. Ed. Prentice Hall. Madrid.

MERINO, R. [et alt.] (1996): *Metodología para la detección de necesidades de formación en pequeñas y medianas empresas*. Unión General de Trabajadores. ICE. Universitat Autònoma de Barcelona.

PEDREIRA, R. (1998): *Estudi de necessitats de formació, preparat per a l'empresa Impressions Intercomarcals SA*. EUEE Manresa. Fundació Universitària del Bages.

PONT, E. (1989): *Bases curriculares de la formación ocupacional*. Tesis doctoral. Departament de Pedagogia Aplicada i Didàctica de la Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra.

PONT, E. (1996): "Los diseños curriculares", a: GAIRIN, J. i FERRÁNDEZ, A. *Formación para el empleo*. II Congreso Internacional de Formación Ocupacional. NEO 3 Comunicación. Barcelona.

PONT, E. (1997): "La formación de los recursos humanos en las organizaciones", a: GAIRIN, J. i FERRÁNDEZ, A. (coords.): *Planificación y gestión de instituciones de formación*. Ed. Praxis. Barcelona.

PONT, E. (1999): "Diseño curricular de la formación profesional. Formación continua y empleo", a: DIVERSOS AUTORS: *Pedagogía 99*. UNESCO, UNICEF, OEI. Asociación de educadores latinoamericanos y del Caribe. La Habana.

PONT, E. (director) (1997): *Detección de necesidades formativas en Novartis SA*. Fundació EMI. Barcelona (documents de treball).

SOLÉ PARELLADA, F. i CASTELLS, E. (1992): *La formació*. Quaderns de Competitivitat, núm. 14. Generalitat de Catalunya. Departament d'Indústria i Energia.

14.1.5. Sobre Prospectiva

ESADE-ANDERSEN CONSULTING (1995): *El directivo del futuro*. Ed. Deusto. Bilbao.

FONTAN, P. (1995): *Educar i orientar per al futur*. Edicions Proa-Universitat Ramon Llull. Barcelona.

GODET, M. (1991): *De l'anticipation a l'action*. Ed. Dunod. Paris.

GODET, M. [et alt.] (1997): *La caja de herramientas de la prospectiva estrategica*. Quaderns del Laboratoire d'Investigation Prospective et Stratégique. Ed. Instituto Europeo de Prospectiva y Estrategia, Guipuzkoa.

GRAS, A. (1976): *Futurología*. Ediciones Martinez Roca, SA. Barcelona.

GRIMA, J. D. i TENA, J. (1991): *Análisis y formulación de estrategia empresarial*. Ed. Hispano Europea. Barcelona.

JAIN, S. (1974): "Planning Tool for Corporate Growth". A: SINGHVI, S. i JAIN, S. (ed): *Planning Tools for Corporate Growth*. Oxford, Ohio: Plannig Executives Institute.

JOUVENEL, H. i ROQUE, M. A. (1995): *Catalunya a l'horitzó 2010. Prospectiva mediterrània*. 3^a. edició actualitzada. Institut Català d'Estudis Mediterranis. Generalitat de Catalunya.

LOSADA, C. (director) (1994): *Estudi Delphi sobre la Formació Professional a Barcelona*. Ajuntament de Barcelona.

SACKMAN, H. (1974): *Delphi Assessment: Expert Opinion; Forecasting and Group Process*. Santa Monica, Ca.: The Rand Corporation.

SERRA, J. (1994): "Nocions i eines de Prospectiva (I) Precisions conceptuals". Article de la revista *Papers de Prospectiva*, núm. 2. Centre Català de Prospectiva. Barcelona.

— (1995): "Nocions i eines de Prospectiva (II) Trets i corrents". Article de *Papers de Prospectiva*, núm. 3 (abril 1995).

— (1995): "Nocions i eines de Prospectiva (III) Matèries primeres". Article a *Papers de Prospectiva*, núm. 4 (novembre 1995).

— (1996): "Nocions i eines de Prospectiva (IV) Extrapolació de tendències". Article a *Papers de Prospectiva*, núm. 5 (desembre 1996).

— (1997): "Nocions i eines de Prospectiva (V) El Delphi". Article a *Papers de Prospectiva*, núm. 6 (desembre 1997).

— (1997): "Imaginar el mañana". Article aparegut al diari *La Vanguardia*, de Barcelona, el dia 1 de gener de 1997.

SULLIVAN, W. G. i CLAYCOMBE, W. W. (1997): *Fundamentals of Forecasting*. Reston, Vir.: Reston Publishing Co.

WEDLEY, W. C. (1977): "New Uses of Delphi in Strategy Formulation", *Long Range Planning*.

14.1.6. Sobre la metodología de la investigación

BEST, J. W. (1970): *Como investigar en educación*. Ed. Morata. Madrid, 1982.

BRUNES, M. i ELEXPURU, Y. (1994): . "Los valores de la comunidad educativa y el proyecto educativo de centro". Article de la revista *Aula* , núm. 23.

CAIXA DE CATALUNYA (1998): "Afiliats a la Seguretat Social a Catalunya per sectors productius, 1994-1996". *Anuari Econòmic Comarcal 1997*. (p.134). Barcelona.

CASA ARUTA, E. (1965): *200 problemas de estadística descriptiva*. Editorial Vicens Vives. Barcelona.

COMUNIDADES EUROPEAS (1978): "Cuarta directiva 78/660/CE, del Consejo de 25 de junio". *Directivas del Derecho de Sociedades*. Brussel·les.

GENERALITAT DE CATALUNYA (1999): *Guia de l'Ensenyament Superior, 1999-2000*. Barcelona.

GONZÁLEZ DÍAZ, P. (1991): "Perfiles profesionales". Article de la *Revista Economía Social y de la Empresa*, núm. 13. Madrid.

INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA (1998): *Contabilidad Regional de España (CRE)*, Madrid.

— (1998): *Directorio Central de Empresas (DIRCE)*, Madrid.

— (1999): Base de dades sobre població. Internet [en línia]: <http://www.ine.es>.

TEJADA, J. (1989): *El proceso de investigación científica*. Escola d'Infermeria Santa Madrona. Fundació "La Caixa". Barcelona.

14.1.7. Sobre les propostes d'acció

BUTLLETÍ D'INFORMACIÓ SOBRE LA QUALITAT UNIVERSITÀRIA. (1999-..):

Han aparegut quatre números fins al juny del 2000. Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya. Barcelona.

PONT CLEMENTE, J. F. (1999): *Memòria d'un sexenni renovador (1992-1998)*.

EUEE de la Universitat de Barcelona.

UNIVERSITAT DE BARCELONA (1997): *Pla d'avaluació de la qualitat de les Universitats. Diplomatura en Ciències Empresarials*. Document d'autoestudi.

14.1.8. Sobre les noves línies d'investigació

AMAT, O. (1994): *Aprender a enseñar*. Ediciones Gestión 2000. Barcelona.

ALLEN, D. i RYAN, K. (1978): *Microenseñanza*. Editorial Ateneo. Buenos Aires.

BUENO, E. [et alt.] (1998): *Medición del capital intelectual*. Instituto Universitario Euroforum Escorial. Madrid.

CASTILLO, G. (1976): *¿Sabemos aprender?* Editorial Prensa Española. Madrid.

DAVIS, F. (1971): *La comunicación no verbal*. Alianza Editorial. Madrid.

FERRÁNDEZ, A. (1973): *Enseñanza individualizada*. Ed. CEAC. 3a. ed. (1983). Barcelona.

— (1994): *Las tareas de la profesión de enseñar*. Ed. Siglo veintiuno. Madrid.

FERRÁNDEZ, A.; GAIRIN, J.; TEJADA, J. (1990): *El proceso de aprendizaje del adulto*. Universidad Popular. Zaragoza.

RUÉ, J. (1992): *Investigar para innovar en educación*. Institut de Ciències de l'Educació. Universitat Autònoma de Barcelona.

TEJADA, J. i DE LA TORRE, S. (1995): "La innovació als centres educatius de Catalunya". Revista *Educar*, núm. 18.

TEJADA, J. (1995): "El papel del profesor en la innovación educativa. Algunas implicaciones sobre la práctica innovadora". Revista *Educar*, núm. 19.

14.2. Fonts consultades de la xarxa Internet

14.2.1. Centres Universitaris, biblioteques

BIBLIOTECA NACIONAL DE ESPAÑA: <http://www.bne.es>.

CONSORCI DE BIBLIOTEQUES UNIVERSITÀRIES DE CATALUNYA.

SUMARIS ELECTRÒNICS DE REVISTES: <http://sumaris.cbuc.es>.

ESADE: <http://www.guiame.net>.

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA (UAB): <http://www.uab.es>.

— Servei de Biblioteques: <http://www.bib.uab.es>.

— Biblioteca.digital (revistes científiques): <http://decomate.uab.es>.

UNIVERSITAT DE BARCELONA: <http://www.ub.es>.

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA: <http://www.upc.es>.

UNIVERSITATS CATALANES I ALTRES INSTITUCIONS. CATÀLEG DE

CATÀLEGS: <http://www.cbuc.es/ccuc>.

XARXA D'UNIVERSITATS INSTITUT JOAN LLUÍS VIVES: <http://www.ijlv.uji.es>.

14.2.2. Editorials, lliberies, informació bibliogràfica

ASOCIACION DE EDITORIALES UNIVERSITARIAS ESPAÑOLAS:

<http://www.aeue.es>.

ARANZADI, EDITORIAL: <http://www.aranzadi.es>.

AMAZON, LLIBRERIA: <http://www.amazon.com>.

ANAYA, EDITORIAL: <http://www.anaya.es>.

ARIEL, EDITORIAL: <http://www.ariel.es>.

ASOCIACION DE REVISTAS CULTURALES DE ESPAÑA: <http://www.arce.es>.

CASA DEL LIBRO, LIBRERÍA: <http://www.casadellibro.com>.

DIAZ DE SANTOS, EDITORIAL: <http://www.diazdesantos.es>.

EL CORTE INGLÉS, LIBRERÍA: <http://libros.elcorteingles.es>.

FEDERACION DE GREMIOS DE EDITORES DE ESPAÑA:

<http://www.editoresdeespana.org>.

GUÍA DE EDITORES DE ESPAÑA: <http://www.diret.com/editores>.

GRUP ENCICLOPÈDIA CATALANA: <http://www.grec.net>.

LEX NOVA, EDITORIAL: <http://www.lexnova.es>.

MUNDILIBRO, INFORMACIÓN BIBLIOGRÁFICA: <http://www.mundilibro.es>.

RECOLETOS, EDITORIAL: <http://www.recoletos.es>.

VICENS VIVES, EDITORIAL: <http://www.vicensvives.es>.

14.2.3. Legislació internacional, estadístiques

COMUNITATS EUROPEES: <http://europa.eu.int/eur-lex/es>.

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA: <http://www.idescat.es>.

INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA: <http://www.ine.es>.

14.2.4. Institucions formatives i culturals

ASOCIACION HISPANO-ALEMANA DE ENSEÑANZAS TÉCNICAS:

— MADRID: <http://www.aset.es/sinfo1.html>.

— BARCELONA: <http://aset.hypermart.net>.

ÉCOLES DIFFÉRENTES: <http://www.multimania.com/possible/index.html>.

INSTITUTION NATIONALE DE RECHERCHE PEDAGOGIQUE:

<http://www.inrp.fr>.

UNESCO: <http://www.unesco.org>.

UNESCO-CATALUNYA: <http://www.unesco-catalunya.com>.

14.2.5. Prospectiva

CENTRE CATALÀ DE PROSPECTIVA:

<http://www.unescocat.org/ccp/index.html>.

FUTURIBLES, GRUP: <http://www.futuribles.com>.

14.2.6. Revistes, diaris

EL PAIS: <http://www.elpais.es>.

LA VANGUARDIA: <http://www.lavanguardia.es/informa>.

LE MONDE DE L'ÉDUCATION: <http://www.lemonde.fr/educ/>.

14.2.7. Servidors de recursos per a la formació

SERVIDOR DE RECURSOS PER A LA FORMACIÓ. REVISTES:

<http://www.arec.es/revi.htm>.

— BIBLIOGRAFÍA: <http://www.arec.es/bibl.htm>.

15. Annexos

15.1. Primer qüestionari

I. Identificació

Empresa o Escola Universitària
Municipi Plantilla de treballadors o nombre alumnes
Any de constitució Sector d'activitat
Càrrec de la persona que respon el qüestionari
Volum de vendes

II. Empresa i mercat laboral del futur

1. ¿Quins factors penseu que influiran *més* en el futur de les empreses?
Marqueu-ne tres d'interns i tres d'externs amb una x i afegiu-ne d'altres, si ho creieu convenient.

INTERNES

- Implantació de *noves tecnologies*
- Implantació de tècniques de millora de *qualitat* en tots els aspectes de l'empresa
- *Descentralització* organitzativa
- Increment d'*automatització* en els processos administratius
- Noves tècniques *comptables* i auditories periòdiques
- Noves formules de *màrqueting*
- *Formació* del personal
- Reducció de la *mà d'obra*, especialment la menys qualificada
- Ús creixent del *just-in-time*
- Treball en *equip*
-

EXTERNES

- Major importància de la *segmentació* dels mercats
- Estudi de noves necessitats dels *clients*
- *Cicle de producte* més curt
- Creixent importància de la *publicitat*
- Augment de la relació *proveïdor-empresa*
- Necessitat del domini dels *idiomes*
- Creixement de la *internacionalització*
- *Oligopolització* creixent
-

2. Anoteu l'acord o el desacord amb les *tendències* previsibles del mercat laboral del futur.
(Marqueu-les amb una x).

	Acord	Desacord	Indiferent
- Major <i>flexibilització</i> laboral	☐	☐	☐
- Major importància del treball <i>temporal</i>	☐	☐	☐
- <i>Inadequació</i> oferta educativa/necessitats laborals	☐	☐	☐
- Més importància de la <i>qualitat personal i l'experiència</i> que la formació	☐	☐	☐
- Major <i>mobilitat</i> geogràfica	☐	☐	☐
- Més afiliació <i>sindical</i>	☐	☐	☐
- Retard de les <i>jubilacions</i>	☐	☐	☐

III. Formació i futur

3. ¿Quina *formació* del diplomad en Ciències Empresarials, creieu que farà més falta en el futur?

(Marqueu amb una x, cada una de les tres opcions).

- Especialista / Generalista
 Igualitària / Més optativa
 Sobre els valors personals / Estrictament professional

4. ¿Quins *continguts generals* seran més importants per al diplomad del futur?
(Puntueu-los cada un, de l'1 (mínim) al 10 (màxim)).

- Els coneixements teòrics (matemàtiques, p. ex.) ...
 - Les habilitats empresarials (màrqueting, p. ex.) ...
 - Els coneixements instrumentals (idiomes, p. ex.) ...
 - Les actituds, qualitats i rols (motivació, p. ex.) ...

5. ¿Quins *coneixements de base* s'hauran d'impartir als diplomats en Ciències Empresarials del futur?

(Puntueu-los cada un, d'1 a 10).

- Economia teòrica - Matemàtiques
 - Història - Sociologia i Psicologia
 - Altres. Especifiqueu-los -

6. ¿Quines seran les *àrees de coneixement* més necessàries en el futur? ¿Quines es podrien impartir (parcialment) a l'empresa? ¿En quines contractaria *més personal*?

(Només per a empresaris) (Marqueu-les amb una x).

	Més necessàries en el futur	A impartir a l'empresa	Contractaria més personal
- Comercialització i màrqueting	☐	☐	☐
- Comptabilitat i auditoria	☐	☐	☐
- Dret	☐	☐	☐
- Economia teòrica/matemàtiques	☐	☐	☐
- Gestió financera	☐	☐	☐
- Gestió internacional	☐	☐	☐
- Idiomes	☐	☐	☐
- Informàtica de gestió	☐	☐	☐
- Investigació de mercats	☐	☐	☐
- Organització i gestió empresarial	☐	☐	☐
- Personal i recursos humans	☐	☐	☐
- Producció i logística	☐	☐	☐
- Altres (especifiqueu-los)	☐	☐	☐

7. ¿Com haurien de portar-se a terme les *pràctiques a les empreses*?

(Marqueu amb una x, les opcions que considereu adequades).

- Passant per diversos departaments
 - Amb sessions teoricopràctiques d'especialistes de l'empresa
 - Entrar directament en les activitats complicades
 - Les pràctiques no són imprescindibles
 - Altres (especifiqueu-les)

8. ¿Quines capacitats de treball (suficiència) haurà de tenir el diplomat en Ciències Empresarials del futur?

(Marqueu amb una x, cada una de les tres opcions).

- Treball més concret / Treball més abstracte
- Treball més dirigit / Treball més autònom
- Treball en equip / Treball més individual

IV. Actituds, qualitats i rols

9. ¿Quines seran les actituds (disposició) més importants en el lloc de treball?

(Puntueu-les d'1 a 10).

- Esperit positiu ...
- Fidelitat a l'empresa ...
- Disposició per a nous aprenentatges ...
- Submissió a la jerarquia ...
- Disposició per a la polivalència ...
- Obertura a noves situacions ...
- Disposició per al treball dur ...
- Altres (especifiqueu-les) ...

10. ¿Quines qualitats (atributs) haurà de tenir el diplomat?

(Puntueu-les cada una d'1 a 10 i escolliu-ne tres que haurien de millorar respecte de la situació actual.

- Organització ...
- Esperit d'iniciativa ...
- Flexibilitat ...
- Estalvi ...
- Autocontrol ...
- Altres (especifiqueu-les) ...
- Dots de comandament ...
- Creativitat ...
- Intuïció ...
- Ambició ...
- Tenacitat ...

1.

2.

3.

11. ¿Per a quins rols (papers) haurà d'estar preparat el diplomat en Ciències Empresarials del futur?

(Marqueu amb una x, les opcions escollides).

- Coordinador controlador
- Directiu de PIME
- Assessor de gestió
- Gestor organitzador
- Professional polivalent
- Altres (especifiqueu-los)

15.2. Segon qüestionari

1. Identificació

Empresa o Escola Universitària

2. (II.1). Sobre els factors que influiran més en el futur de les empreses

¿Penseu que, en el futur de les empreses:

	<i>Poc important</i>	<i>Com d'altres</i>	<i>Decisiu</i>
- el treball en equip serà un factor	☐	☐	☐
- l'automatització dels processos administratius serà un factor	☐	☐	☐
- les noves fórmules de màrqueting seran factors	☐	☐	☐
- el domini dels idiomes serà un factor	☐	☐	☐
- la competitivitat serà un factor	☐	☐	☐

3. (II.2). Sobre les tendències possibles del mercat laboral del futur

3.1. ¿En quins aspectes es podria pensar que l'oferta educativa no és l'adequada per a les necessitats laborals? (podeu marcar més d'una respostes).

- Manca de pràctiques a les empreses incloses en la Diplomatura
- Massa matèries teòriques: matemàtiques, teoria econòmica, etc.
- Poc coneixement directe de la realitat empresarial
- Poca utilització de l'estudi de casos empresarials
- Poca especialització en temes importants per a l'empresa
- Altres

3.2. ¿Penseu que, en el futur de les empreses, la qualitat personal i l'experiència respecte de la formació seran factors:

- menys importants
- tan importants els uns, com l'altre
- més importants

4. (III.3). Sobre el tipus de formació que farà més falta en el futur

4.1. ¿Es podria entendre que la formació *generalista* consisteix en què tots els estudiants: (podeu marcar més d'una respostes).

- han de tenir els mateixos coneixements
- han de tenir una bona base per a una posterior especialització
- han de saber una mica de tot
- altres

4.2. *¿Penseu que, en el futur de les empreses, les actituds, qualitats i rols seran factors: (marqueu només una resposta)*

- poc importants
- tan importants com altres
- decisius

5. (III.3). Sobre els coneixements de base que faran falta en el futur (puntueu-los d'1 a 10).

¿Penseu que, per a la bona marxa de l'empresa del futur faran falta coneixements:

- d'Economia teòrica ...
- de Matemàtiques ...
- d'Història ...
- de Sociologia i de Psicologia ...
- altres

6. (III.6). Sobre les àrees de coneixement més necessàries en el futur de les empreses (marqueu una resposta).

6.1. *¿Penseu que, en el futur de les empreses, la Informàtica de gestió serà una àrea:*

- poc important
- tan important com altres
- decisiva

6.2. *¿Penseu que, en el futur, les matèries de Gestió i organització empresarial, podrien ser impartides directament a les empreses?*

- Possiblement
- Seria important
- Seria imprescindible

7. (III.7) Sobre les pràctiques a les empreses (marqueu una resposta)

¿Penseu que, en el futur, els plans d'estudis de Ciències Empresarials haurien de portar incloses les Pràctiques a les empreses?

- No necessàriament
- Seria convenient
- Serà imprescindible

8. (III.8). Sobre les capacitats de treball (suficiència) dels diplomats del futur (podeu marcar més d'una respostes)

¿Penseu que, en el futur, el diplomat en Ciències Empresarials haurà d'estar capacitat per:

- poder actuar amb autonomia
- poder treballar en equip
- posseir ambdues capacitats i aplicar-les, segons la situació

9. (IV.9). Sobre les actituds (disposició) en el lloc de treball

(marqueu una resposta)

9.1. ¿Penseu que, en el futur de les empreses, l'ètica serà una actitud:

- poc important
- tan important com altres
- imprescindible

9.2. ¿Penseu que, en el futur de les empreses, la submissió a la jerarquia serà una actitud:

- poc important
- tan important com altres
- imprescindible

10 (IV.10) Sobre les qualitats (atributs) del futur diplomat

(marqueu una resposta)

10.1. ¿Penseu que, en el futur, a la universitat s'hauria de poder aprendre o aprofundir en aspectes com ara l'esperit d'iniciativa, la creativitat i els dots de comandament?

- No és un tema "universitari"
- Seria convenient
- Serà imprescindible
- Altres comentaris.....

10. 2. ¿Penseu que, en la formació del diplomat del futur, els següents aspectes són:

	Poc importants	Convenients	Imprescindibles
- Dots de comandament	☐	☐	☐
- Autocontrol	☐	☐	☐
- Ambició	☐	☐	☐
- Estalvi	☐	☐	☐

10. 3. ¿Penseu que, la formació del diplomat del futur, l'hauria de preparar per exercir com a:

	Sí	No	Potser
- Professional polivalent	☐	☐	☐
- Directiu de PIME	☐	☐	☐
- Assessor de gestió	☐	☐	☐
- Gestor organitzador	☐	☐	☐

11. (V). Sobre els tres escenaris proposats en el primer qüestionari

Ens plau d'adjuntar-vos les respostes textuais del primer qüestionari del vostre grup
A la vista d'aquestes respostes, ¿podríeu fer algun comentari addicional?

15.3. Escoles seleccionades, per ordre de data de fundació

Font: GENERALITAT DE CATALUNYA (1999): *Guia de l'ensenyament superior 1999-2000* i dades de l'enquesta.

(Ordenades per data declarada de fundació)

EU d'Estudis Empresarials (Universitat de Barcelona. UB). Av. Diagonal, 696. Barcelona (08034). Tel. (93) 402 44 64. Fundada el 1850.

EU d'Estudis Empresarials de Sabadell (Universitat Autònoma de Barcelona. UAB). C. dels Emprius, 2. Sabadell (08202) (Barcelona). Tel. (93) 728 77 12. Fundada el 1942.

Escuela de Administración de Empresas. EAE Winterthur (adscrita a la Universitat Politècnica de Catalunya. UPC). Av. Catedral, 6-8. Barcelona (08002). Tel. (93) 310 75 62. Fundada el 1958.

Fundació EMI. Facultat d'Economia IQS (Universitat Ramon Llull. URL). C. Torrent de les Flors, 68. Barcelona (08024). Tel. (93) 285 55 12. Fundada el 1959.

Facultat de Ciències Juridicoeconòmiques (secció d'estudis de Ciències Econòmiques i Empresarials) (Universitat de Girona. UdG). Campus Montilivi. Girona (17017). Tel. (97) 241 80 02. Fundada el 1978.

Facultat de Dret i Economia (Universitat de Lleida. UdL). Pl. Víctor Siurana, 1. Lleida (25003). Tel. (97) 370 20 00. Fundada el 1987.

Facultat de Ciències Jurídiques i Econòmiques (Universitat de Vic. UV). C. Miramarges, 4. Vic (08500) (Girona). Tel. (93) 886 12 12. Fundada el 1987.

Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales (Universitat Rovira i Virgili. URV) Av. de la Universitat, 1. Reus (43204) (Tarragona). Tel. (97) 775 98 00 Fundada el 1988.

EU d'Estudis Empresariales (Universitat Pompeu Fabra. UPF). C. Ramon Trias Fargas, 27. Barcelona (08005). Tel. (93) 542 17 00. Fundada el 1990.

EU de Negocis de la Caixa d'Estalvis de Terrassa (adscriu a la UPC) Ctra. BV 1221 de Terrassa a Talamanca, km 3. Terrassa (08227). Tel. (93) 730 19 00. Fundada el 1990.

EU d'Estudis Empresariales de Manresa (adscriu a la UAB). C. Caputxins, 28. Manresa (08240). Tel. (93) 877 41 70. Fundada el 1993.

EU d'Estudis Empresariales del Maresme (adscriu a la UPF) Pg. del Callao, s/n. Mataró (08301). Tel (93) 790 74 44. Fundada el 1994.

Universitat Oberta de Catalunya. UOC. Seu central: Av. Tibidabo, 39. Barcelona (08035). Tel. (93) 253 23 00. Fundada el 1995.

EU de Ciències Empresarials Dr. Manyà (adscrita a la URV) Nou Betània, Camí
B. Ctra. Simpàtica, 5. Tortosa (43500) (Tarragona). Tel. (97) 744 11 44.
Fundada el 1997.

15.4. Empreses i institucions seleccionades

(per ordre alfabètic)

Ajuntament de Santpedor. Pl. gran, 4. Santpedor (08251). Tel. (93) 827 28 28.

Bodegas Roqueta, SA. Carretera de Vic, 83. Manresa (08024). Tel. (93) 874 35 11.

Caixa d'Estalvis de Terrassa. C. Portal Nou, 37. Terrassa (08221). Tel. (93) 739 77 00.

Canals i Borrell, SL. C. Cardenal Lluc, 9. 2n. A. Manresa. (08240). Tel. (93) 876 82 72 .

Carburos Metálicos, SA. C. Aragó, 300. Barcelona (08009). Tel. (93) 290 26 00.

Consorci Sanitari de Terrassa. Ctra. Torrebonica, s/n. Terrassa (08227). Tel. (93) 783 92 44.

Construccions Vidal, SL. C. la Pau, 46, bxs. Manresa (08240). Tel. (93) 874 00 12.

Hayes Lemmerz Manresa, SL. Ctra. Sant Joan de Vilatorrada, s/n. Manresa (08240). Tel. (93) 872 74 33.

Hoteles Catalonia, SA. C. Osona, 4, bxs. Barcelona (08023). Tel. (93) 418 48 18.

Jamones el Charro, SL. C. Mallorca, 654. Barcelona (08026). Tel. (93) 352 69 37.

Manufacturas de la Piel, SA (PIELSA). C. Dr. Ferran. Polígon Ind. Bufalvent. Manresa (08240). Tel. (93) 878 79 50.

Minorisa de Sistemas, SL. Pg. Pere III, 14-16, 6è. 6a. Manresa (08240). Tel. (93) 876 82 58.

Autoritat Portuària de Barcelona. Pl. Porta de la Pau, 6. Barcelona (08039). Tel. (93) 443 13 00.

PRYCA (a juny de 2000, Carrefour). Av. Alvar Aalto, s/n. Manresa (08240). Tel. (93) 877 00 77.

15.5. Experts de les escoles universitàries d'estudis empresarials

(per ordre alfabètic; càrrecs en el moment de l'enquesta)

Josep Anguera, coordinador de la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresarials de la Universitat de Girona.

Jordi Balcells, director de l'EUNCET, de la Caixa d'Estalvis de Terrassa.

Josep Bové, director general de la Fundació EMI.

Ignasi Brunet, director de l'EUCE Dr. Manyà, de la Universitat Rovira i Virgili, de Tortosa.

Josep Burgaya, degà de la Facultat de Ciències Jurídiques i Econòmiques de la Universitat de Vic.

Pere Enciso, vicerector de la Facultat de Dret i Empresarials de la Universitat de Lleida.

Santiago Guerrero, director de l'EUEE de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Jorge Iriagaray, director acadèmic de la Escuela de Administración de Empresas (EAE-Winterthur).

Carles Murillo, director de l'EUEE de la Universitat Pompeu Fabra.

Joan Francesc Pont, director de l'EUEE de la Universitat de Barcelona.

Mònica Pont, cap d'estudis de l'EUEE de Manresa.

Eugeni Romeu, director-gerent de l'EUEE del Maresme.

Antoni Terceño, degà de la facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales de la Universitat Rovira i Virgili, de Reus.

Jordi Vilaseca, director d'Estudis Empresariales de la Universitat Oberta de Catalunya .

15.6. Experts de les empreses

(per ordre alfabètic)

Núria Borrell, sòcia de Canals i Borrell, SL.

Josep Maria Bosch, cap de personal de Manufacturas de la Piel, SA (PIELSA).

Josep Canal, director de recursos humans d'Hoteles Catalonia.

Alfredo Casas, cap del gabinet de direcció del Port Autònom de Barcelona.

Francesc Garcia, gerent de Minorisa, SA.

Ferran Hernández, administrador de Jamones el Charro, SL.

Lluís Palomas, cap de personal del Consorci Sanitari de Terrassa.

Lluís Rodié, director financer de Bodegas Roqueta, SA.

Jesús Ruíz, secretari de l'Ajuntament de Santpedor.

Joaquín Samper, director de PRYCA Manresa (a juny de 2000, Carrefour).

Josep Tallon, cap de personal de la Caixa d'Estalvis de Terrassa.

Carlos Uceira, director d'organització de Carburos Metálicos, SA.

Francesc Vidal, director de Construcciones Vidal, SL.

Joan Virosta, cap de compres i tutor de formació de Hayes Lemmerz Manresa,
SL.

15.7. Valor Afegit Brut, a preus de mercat, a Catalunya

Dades disponibles a 1 de gener de 1999, procedents de la *Contabilidad Regional Española*, de l'any 1996. Font: INE i elaboració pròpia

- Agricultura, silvicultura i pesca	1,40 %
- Productes energètics	5,19 %
- Productes industrials	25,86 %
- Minerals i metalls fèrrics i no fèrrics	0,23 %
- Minerals no metàl·lics	1,42 %
- Productes químics	4,25 %
- Productes metàl·lics, maquinaria i elèctrics	6,25 %
- Materials de transport	2,06 %
- Aliments, begudes i tabac	4,49 %
- Tèxtil, calçat, vestit	2,92 %
- Paper i impressió	2,01 %
- Productes d'indústries diverses	2,23 %
- Construcció i obra civil	7,45 %
- Serveis destinats a la venda	50,51 %
- Reparacions, comerç, hoteleria	24,66 %
- Transports i comunicacions	6,24 %
- Crèdit i assegurances	6,99 %
- Prod. imputada a serveis bancaris	(-6,39 %)
- Altres	19,01 %
- Administració, sanitat, i altres (no venda)	9,59 %

15.8. Treballadors afiliats a la SS

Dades de 1996, disponibles a 1 de gener de 1999. Font: Tresoreria de la Seguretat Social i elaboració pròpia.

- Sector primari	0,47 %
- Sector de la Indústria (amb energia)	29,95 %
- Energia	0,81 %
- Extracció i transformació de minerals	1,73 %
- Química	3,24 %
- Metall, maquinària i electrònica	8,32 %
- Material de transport	2,07 %
- Aliments, begudes i tabac	3,41 %
- Tèxtil i cuir	4,81 %
- Paper i arts gràfiques	2,53 %
- Cautxú i altres	3,01 %
- Sector de la Construcció	7,21 %
- Sector de serveis	62,37 %
- Comerç i reparacions	18,11 %
- Hoteleria i restaurants	4,89 %
- Transport i comunicacions	4,28 %
- Serveis financers, asseguradores. Lloguers	4,63 %
- Altres serveis	7,42 %
- Serveis públics	23,03 %

15.9. Nomenclator de termes emprats

Per tal de *concretar el sentit* amb què han estat emprats *alguns* dels termes principals, en els qüestionaris i en altres parts d'aquest treball, s'exposen a continuació.

Actitud: Disposició (...) a superar els problemes, no sempre tècnics i adaptar-se permanentment a les necessitats de l'empresa.²¹² Predisposició de la persona que fa que respongui d'una manera característica davant de cada fenomen.

Aptitud: Suficiència o idoneïtat per obtenir i exercir una ocupació o un càrrec.²¹³ Suficiència o talent, natural o adquirit per a realitzar una activitat.

Àrea de coneixements: Agrupació de matèries específiques amb punts en comú, en un pla d'estudis.

Capacitat: Suficiència o talent, natural o adquirit, per realitzar una activitat.

Competència: Fet d'entendre una matèria o poder portar a terme una acció.

Coneixements: Matèries que permeten exercir una activitat professional o intel·lectual.

²¹² GONZÁLEZ DÍAZ, P. (1991): *Revista Economía Social y de la Empresa*. Madrid, núm. 13.

²¹³ MONZON, C. "Actituds i aptituds d'un mal directiu d'empresa". *Barcelona Management Review* núm. 3, p. 199.

Coneixements de base: Matèries que, tot i que poden no estar directament relacionades amb l'exercici d'una activitat professional o intel·lectual, en permeten comprendre les raons de fons que les sustenten i els canvis que es produeixen.

Continguts: Agrupacions d'àrees de coneixements amb característiques generals comunes.

Formació: Conjunt d'elements de tots els ordres que modelen i fan canviar la persona, tot afegint-li possibilitats d'acció i de reflexió.

Habilitats: Maneres de fer que permeten realitzar concretament certes activitats.

Pràctiques a les empreses: Activitats formatives que es porten a terme a les empreses, tot realitzant un treball concret.

Qualitats: Atributs o propietats específiques (millorables, però generalment innates) d'una persona, que afavoreixen la realització d'una activitat.

Rol o paper: Comportament que, en un entorn determinat, cal esperar d'una persona, en relació amb una posició social o activitat.

Saber: Matèries que estan en la base de tota activitat professional o intel·lectual.

Saber fer: Matèries i maneres que serveixen directament per a la realització d'una activitat concreta.

Saber estar: Maneres d'actuar que, de forma genèrica, afavoreixen la realització d'una activitat.

Tasca: Activitat laboral o intel·lectual que hom té l'obligació de fer, que li han assenyalat o s'ha assenyalat.²¹⁴

Valors: Prioritats de comportament en les quals els individus, grups i institucions, basen les seves actuacions.²¹⁵ Elements que conformen la manera de ser d'una persona o empresa i en marquen totes les seves actuacions.

²¹⁴ GRAN ENCICLOPÈDIA CATALANA.

²¹⁵ BRUNES, M. i ELEXPURU, Y. (1994): "Los valores de la comunidad educativa y el proyecto educativo de centro". *Revista Aula* núm. 32.

15.10. Escoles oficials i adscrites que han respost el primer qüestionari

(ordenades per data de fundació)

Escoles oficials, de les institucions següents:

- Universitat de Barcelona (UB)
- Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)
- Universitat de Girona (UdG)
- Universitat de Lleida (UdL)
- Universitat de Vic (UV)
- Universitat Rovira i Virgili (URV)
- Universitat Pompeu Fabra (UPF)
- Universitat Oberta de Catalunya (UOC)

Font: Dades de l'enquesta

Escoles adscrites de les institucions següents:

- EAE-Winterthur (adscrita a la UPC)
- Fundació EMI (adscrita a la URL)
- EUNCET de Terrassa (adscrita a la UPC)
- EUEE de Manresa (adscrita a la UAB)
- EUEE del Maresme (adscrita a la UPF)
- EUCE Dr. Manyà (adscrita a la URV)

Font: Dades de l'enquesta.

15.11. Escoles oficials i adscrites que han respost el segon qüestionari

(ordenades per data de fundació)

Escoles oficials de les institucions següents:

- Universitat de Barcelona (UB)
- Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)
- Universitat de Girona (UdG)
- Universitat Pompeu Fabra (UPF)
- Universitat Oberta de Catalunya (UOC)

Font: Dades de l'enquesta

Escoles adscrites

- EUNCET de Terrassa (adscrita a la UPC)
- EUEE de Manresa (adscrita a la UAB)
- EUEE del Maresme (adscrita a la UPF)

Font: Dades de l'enquesta

15.12. Petites empreses i mitjanes/grans que han respost el primer qüestionari

(per ordre alfabètic)

Empreses petites

- Ajuntament de Santpedor
- Bodegas Roqueta, SA
- Canals i Borrell, SL
- Construccions F. Vidal
- Jamones el Charro, SA
- Manufacturas de la Piel, SA (PIELSA)
- Minorisa de Sistemas, SL

Font: Dades de l'enquesta

Empreses mitjanes/grans

- Caixa d'Estalvis de Terrassa
- Carburos Metálicos, SA
- Consorci Sanitari de Terrassa
- Hayes Lemmerz Manresa, SL
- Hoteles Catalonia
- Port de Barcelona
- PRYCA Manresa (a juny de 2000, Carrefour)

Font: Dades de l'enquesta

15.13. Petites empreses i mitjanes/grans que han respost el segon qüestionari

(per ordre alfabètic)

Petites empreses

- Ajuntament de Santpedor
- Bodegas Roqueta, SA
- Manufacturas de la Piel, SA (PIELSA)

Font: Dades de l'enquesta

Empreses mitjanes/grans

- Caixa d'Estalvis de Terrassa
- Consorci Sanitari de Terrassa
- Hayes Lemmerz Manresa, SL
- Hoteles Catalonia, SA
- Port de Barcelona

Font: Dades de l'enquesta

15.14. Pla de pràctiques a les empreses, de Hayes Lemmerz Manresa, SL

(reproduït amb autorització de l'empresa)

PLAN DE FORMACIÓN DE RESIDENTES	CRONOGRAMA DE ROTACIÓN DE TAREAS
--	---

Nombre del residente	Laura M.
Nacionalidad	Española
Tiempo de permanencia	Del 4 de marzo al 31 de mayo
Estudios que realiza	Empresariales
Centro/Empresa colaboradora	Escola Universitària d'Empresarials

Área	Indicativo	Responsable	Período
Organización	E-LE	Tuneu	4 de marzo y 31 de mayo
Económica	E-LK	González	4 de marzo y 31 de mayo
Compras	E-LCN	Garriga	Del 5 al 8 de marzo
Aprovisionamiento	E-LP	Pérez	Del 15 al 30 de abril y del 2 al 30 de mayo
Alm. Recambios y Recep. Material	E-LA	Cifuentes	Del 11 al 29 de marzo
Recambios utillajes	E-LCS	Martinez	1 y 2 de abril
Alm. Materia prima	E-LAM	Mas	Del 9 al 12 de abril
Expediciones y Alm. Salidas	E-LPE	Isabel Alarcón	Del 15 al 30 de abril y del 2 al 30 de mayo
Planificación	E-LP	Pérez	Del 15 al 30 de abril y del 2 al 30 de mayo
Coordinación Logística-Producción	E-LT	Laguarta	15 de abril

16. Índex de quadres

Quadre 2.1.1. Assignatures de l'Escola de Càlcul i Escriptura Doble.....	23
Quadre 2.1.2. Assignatures del nivell superior del títol de Professor mercantil (1877).....	25
Quadre 2.1.3. Graus de les Escoles de Comerç (1922).....	27
Quadre 2.1.4. Assignatures de primer curs. Pla de 1922.....	28
Quadre 2.1.5. Assignatures de segon curs. Pla de 1922.....	28
Quadre 2.1.6. Comparació de les assignatures de primer curs. Plans de 1953 i 1922.....	32
Quadre 2.1.7. Comparació de les assignatures de segon curs. Plans de 1953 i 1922.....	33
Quadre 2.1.8. Assignatures de tercer curs. Pla de 1953.....	34
Quadre 2.1.9. Comparació de les assignatures de primer curs: Plans de 1956 i 1953.....	36
Quadre 2.1.10. Comparació de les assignatures de segon curs. Plans de 1956 i 1953.....	37
Quadre 2.1.11. Comparació de les assignatures de tercer curs. Plans de 1956 i 1953.....	38
Quadre 2.1.12. Comparació de les assignatures de primer curs. Plans de 1973 i 1956.....	40
Quadre 2.1.13. Comparació de les assignatures de segon curs. Plans de 1974 i 1956.....	41
Quadre 2.1.14. Comparació de les assignatures de tercer curs. Plans de 1974 i 1956.....	42
Quadre 2.1.15. Assignatures de l'especialitat de Control financer de tercer curs. Pla de 1974.....	43
Quadre 2.1.16. Assignatures de l'especialitat de Gestió comercial de tercer curs. Pla de 1974.....	43
Quadre 2.1.17. Comparació de les assignatures de primer curs. Plans de 1992 i 1974.....	46
Quadre 2.1.18. Comparació de les assignatures de segon curs. Plans de 1992 i 1974.....	47
Quadre 2.1.19. Comparació de les assignatures de tercer curs. Plans de 1992 i 1974.....	48
Quadre 2.1.20. Comparació de les assignatures optatives de tercer curs, del grup general (1992) i del grup comú (1974).....	49
Quadre 2.1.21. Comparació de les assignatures optatives de tercer curs, de l'especialitat Gestió comercial i internacional (1992) i Gestió comercial (1974).....	49
Quadre 2.1.22. Comparació de les assignatures optatives de tercer curs, de l'especialitat de Gestió i control intern (1992) i de Control financer (1974).....	50
Quadre 2.1.23. Comparació de les assignatures de primer curs. Plans de 1997 i 1992.....	51
Quadre 2.1.24. Comparació de les assignatures de segon curs. Plans 1997 i 1992.....	52
Quadre 2.1.25. Comparació de les assignatures de tercer curs. Plans de 1997 i 1992.....	53
Quadre 2.1.26. Comparació de les assignatures optatives de tercer curs. Plans de 1997 i 1992.....	54
Quadre 2.2.1. Comparació entre els crèdits del CFGS d'Administració i finances i les assignatures de la Diplomatura en Ciències Empresarials de la UAB, pla de 1997.....	64
Quadre 2.2.2. Comparació entre els crèdits del CFGS de Gestió comercial i màrqueting i les assignatures de la Diplomatura en Ciències Empresarials de la UAB, pla de 1997.....	67
Quadre 2.2.3. Comparació entre els crèdits del CFGS d'Administració i finances i les assignatures del darrer pla (1956) de les Escoles Superiors de Comerç.....	71
Quadre 6.1.1. Redactat del primer escenari.....	144

Quadre 6.1.2. Redactat del segon escenari.....	145
Quadre 6.1.3. Redactat del tercer escenari	147
Quadre 6.2.2. Resum de les empreses, segons els tres criteris establerts.....	168
Quadre 8.1.1. Alumnes declarats de les EUEE, al curs 1997-98.....	183
Quadre 8.1.2. Dates declarades de constitució de les EUEE.....	184
Quadre 8.1.3. Factors interns que influiran més en el futur de les empreses, segons les escoles (respostes més recurrents)	186
Quadre 8.1.4. Factors interns que influiran més en el futur de les empreses, segons les escoles (altres respostes).....	186
Quadre 8.1.5. Factors externs que influiran més en el futur de les empreses, segons les escoles (respostes més recurrents)	187
Quadre 8.1.6. Factors externs que influiran més en el futur de les empreses, segons les escoles (altres respostes).....	187
Quadre 8.1.7. Continguts generals de la formació: mitjanes i intervals de les respostes, segons les escoles	190
Quadre 8.1.8. Coneixements de base a impartir, segons les escoles	190
Quadre 8.1.9. Àrees de coneixement més necessàries. Respostes de les escoles.....	192
Quadre 8.1.10. Àrees de coneixement que es podrien impartir a les empreses. Respostes de les escoles	192
Quadre 8.1.11. Formes de practiques a les empreses. Respostes escoles.....	193
Quadre 8.1.12. Actituds més importants en el lloc de treball. Respostes de les escoles.....	194
Quadre 8.1.13. Qualitats del futur diplomata. Respostes de les escoles.....	195
Quadre 8.1.14. Qualitats a millorar. Respostes de les escoles	196
Quadre 8.1.15. Rols del diplomata del futur. Respostes de les escoles	197
Quadre 8.3.1. Empreses escollides, segons els sectors econòmics.....	216
Quadre 8.3.2. Nombre de treballadors de les empreses seleccionades.....	218
Quadre 8.3.3. Dates de fundació de les empreses seleccionades	219
Quadre 8.3.4. Xifres de vendes de les empreses de la mostra	220
Quadre 8.3.5. Factors interns que influiran més en el futur de les empreses. Respostes més recurrents de les empreses.....	221
Quadre 8.3.6. Factors interns que influiran més en el futur de les empreses. Altres respostes de les empreses	221
Quadre 8.3.7. Factors externs que influiran més en el futur de les empreses. Respostes més recurrents de les empreses.....	222
Quadre 8.3.8. Factors externs que influiran més en el futur de les empreses. Altres respostes de les empreses.....	222
Quadre 8.3.9. Continguts generals de la formació. Respostes de les empreses	225
Quadre 8.3.10. Coneixements de base. Respostes de les empreses.....	225
Quadre 8.3.11. Àrees de coneixement. respostes de les empreses.....	226
Quadre 8.3.12. Àrees de coneixement que s'han d'impartir a l'empresa. Respostes de les empreses.....	226

Quadre 8.3.13. Departaments on es contractaria més personal. Respostes de les empreses	227
Quadre 8.3.14. Realització de les pràctiques. Respostes de les empreses	227
Quadre 8.3.15. Actituds en el lloc de treball. respostes de les empreses	229
Quadre 8.3.16. Qualitats del futur diplomant. Respostes de les empreses	230
Quadre 8.3.17. Qualitats a millorar. Respostes de les empreses	230
Quadre 8.3.18. Rols del diplomant del futur. Respostes de les empreses.....	231
Quadre 9.1.1. Factors que influiran més en el futur de les empreses (QII) Respostes de les escoles: factors decisius. Segon qüestionari.	247
Quadre 9.1.2. Raons de la no adequació de l'oferta educativa a les necessitats laborals. Respostes de les escoles. Segon qüestionari.	247
Quadre 9.1.3. Puntuacions (sobre 10) dels coneixements de base. Respostes de les escoles. Segon qüestionari.....	250
Quadre 9.1.4. Valoració d'alguns aspectes de la formació del diplomant. Respostes de les escoles. Segon qüestionari.....	254
Quadre 9.1.5. Preparació per a la professió. Respostes de les escoles. Segon qüestionari.	254
Quadre 9.2.1. Factors que influiran més en el futur de les empreses. Respostes de les empreses. Segon Qüestionari	259
Quadre 9.2.2. Aspectes en què l'oferta educativa no és adequada a les necessitats laborals. Respostes de les empreses. Segon qüestionari	259
Quadre 9.2.3. Coneixements de base. Respostes de les empreses. Segon qüestionari.....	262
Quadre 10.1.1. Situació de les escoles i de les empreses i nombre d'habitants dels municipis.....	271
Quadre 10.1.2. Poblacions situades en l'àrea d'influència de les EUEE	272
Quadre 10.1.3. Nombre d'alumnes de les escoles i de treballadors de les empreses seleccionades	273
Quadre 10.1.4. Dades de fundació de les escoles i de les empreses, entre parèntesi.....	274
Quadre 10.1.5. Factors interns que influiran en el futur de les empreses. Resultats comparats d'escoles i d'empreses.....	276
Quadre 10.1.6. Resultats comparats sobre els factors externs	277
Quadre 10.1.7. Valoració comparativa d'alguns factors especials	279
Quadre 10.1.8. Comparació de es tendències laborals del mercat laboral del futur	281
Quadre 10.1.9. Oferta educativa vs. necessitats laborals. Respostes comparades.....	282
Quadre 10.1.10. Importància de la qualitat i l'experiència vs. formació. Resultats comparats.....	283
Quadre 10.1.11. Tipus de formació que farà més falta en el futur. Resultats comparats.....	285
Quadre 10.1.12. Opinions comparades sobre el concepte de formació generalista	285
Quadre 10.1.13. Respostes comparades sobre la importància de les actituds, qualitats i rols.....	286
Quadre 10.1.14. Comparació dels continguts del diplomant del futur	287
Quadre 10.1.15. Coneixement de base. Respostes comparades. Primer qüestionari	288
Quadre 10.1.16. Coneixements de base. Respostes comparades. Segon qüestionari	289

Quadre 10.1.17. Àrees de coneixement més necessàries en el futur. Resultats comparats	290
Quadre 10.1.18. Àrees de coneixement més necessàries per impartir a l'empresa i contractació de personal. Respostes comparades	291
Quadre 10.1.19. Valoració específica de l'àrea d'Informàtica de gestió. Respostes comparades	292
Quadre 10.1.20. Organització i gestió empresarial: possibilitat d'impartició a l'empresa	293
Quadre 10.1.21. Tipologia de pràctiques a les empreses	294
Quadre 10.1.22. Inclusió de les pràctiques en els plans d'estudi.....	294
Quadre 10.1.23. Capacitats de treball. Respostes comparades	295
Quadre 10.1.24. Treball amb autonomia vs. treball en equip.....	296
Quadre 10.1.25. Actituds més importants. Respostes comparades	298
Quadre 10.1.26. Importància de l'actitud ètica.....	299
Quadre 10.1.27. Importància de la submissió a la jerarquia	300
Quadre 10.1.28. Qualitats del futur diplomat	301
Quadre 10.1.29. Possibilitat d'aprenentatge de la creativitat, l'organització.....	302
Quadre 10.1.30. Importància de les qualitats pitjor puntuades en el primer qüestionari	303
Quadre 10.1.31. Qualitats desitjables del diplomat del futur	305
Quadre 10.1.32. Rols del diplomat del futur. Primer qüestionari	306
Quadre 10.1.33. Preparació del diplomat del futur. Segon qüestionari	307
Quadre 10.3.1. Factors interns que influiran més en el futur de les empreses. Respostes comparades de les escoles oficials i les adscrites	327
Quadre 10.3.2. Factors externs que influiran més en el futur de les empreses. Respostes comparades de les escoles oficials i les adscrites	328
Quadre 10.3.3. Tendències previsible del mercat laboral del futur. Respostes comparades de les escoles oficials i de les adscrites	329
Quadre 10.3.4. Formació que farà més falta en el futur. Respostes comparades de les escoles oficials i de les adscrites.....	330
Quadre 10.3.5. Continguts generals de la formació del futur. Puntuacions de les escoles oficials i de les adscrites	331
Quadre 10.3.6. Coneixements de base. Puntuacions de les escoles oficials i de les adscrites	332
Quadre 10.3.7. Àrees de coneixement més necessàries. Quines es podrien impartir a l'empresa. Respostes de les escoles oficials i de les adscrites	333
Quadre 10.3.8. Formes de les pràctiques a les empreses. Respostes de les escoles oficials i de les adscrites	334
Quadre 10.3.9. Capacitats de treball. Respostes de les escoles oficials i de les adscrites	335
Quadre 10.3.10. Actituds més importants en el lloc de treball. Puntuacions de les escoles oficials i de les adscrites	336
Quadre 10.3.11. Qualitats del diplomat del futur. Puntuacions de les escoles oficials i de les adscrites.....	337
Quadre 10.3.12. Tres qualitats a millorar. Respostes de les escoles oficials i de les adscrites	338

Quadre 10.3.13. Rols del diplomad del futur. Respostes (en %) de les escoles oficials i de les adscrites.....	338
Quadre 10.3.14. Valoració d'alguns factors que influiran més en el futur de les empreses. Respostes de les escoles oficials i de les adscrites al segon qüestionari	341
Quadre 10.3.15. Raons de la no adequació de l'oferta educativa a les necessitats laborals. Respostes al segon qüestionari de les escoles oficials i de les adscrites	342
Quadre 10.3.16. Importància de la qualitat personal i l'experiència respecte de la formació. Resposta de les escoles oficials i de les escoles adscrites.....	343
Quadre 10.3.17. Concepte de formació generalista. Respostes de les escoles oficials i de les adscrites	343
Quadre 10.3.18. Importància de les actituds, qualitats i rols. Respostes de els escoles oficials i de les adscrites	344
Quadre 10.3. 19. Coneixements de base. Respostes de les escoles oficials i de les adscrites	345
Quadre 10.3.20. Importància de la Informàtica de gestió. Respostes de les escoles oficials i de les adscrites.	345
Quadre10.3.21. La gestió i l'organització empresarials cursada a les empreses	346
Quadre 10.3.22. Inclusió de les pràctiques a les empreses en els plans d'estudi	346
Quadre 10.3.23. ¿Autonomia o treball en equip?	347
Quadre 10.3.24. Importància de l'ètica.....	347
Quadre 10.3.25. Importància de la submissió a la jerarquia	348
Quadre 10.3.26. Aprofundiment a l'universitat d'aspectes com la iniciativa, la creativitat, els dots de comandament, etc.....	348
Quadre 10.3.27. Valoració d'alguns aspectes importants de la formació	349
Quadre 10.3.28. Formació del diplomad per a diferents rols	349
Quadre 10.4.1. Factors interns que influiran més en el futur de les empreses. Respostes de les petites empreses i grans	356
Quadre 10.4.2. Factors externs que influiran més en el futur de les empreses. Respostes de les petites empreses i grans	357
Quadre 10.4.3. Tendències del mercat laboral del futur. Respostes de les petites empreses i grans.....	358
Quadre 10.4.4. Formació que farà més falta en el futur. Respostes de les petites empreses i de les grans	359
Quadre 10.4.5. Continguts generals de la formació. Respostes de les petites empreses i de les grans	360
Quadre 10.4.6. Coneixements de base. Respostes de les petites empreses i les grans.....	361
Quadre 10.4.7. Sobre les àrees de coneixement. Respostes de les petites empreses i de les grans	362
Quadre 10.4.8. Com fer les pràctiques a les empreses. Respostes de les petites empreses i de les grans	363
Quadre 10.4.9. Capacitats de treball. Respostes de les petites empreses i de les grans.....	364
Quadre 10.4.10. Actituds més importants. Respostes de les petites empreses i de les grans.....	365

Quadre 10.4.11. Qualitats del futur diplomad. Respostes de les petites empreses i de les grans.....	366
Quadre 10.4.12. Tres qualitats a millorar. Respostes de les petites empreses i de les grans.....	367
Quadre 10.4.13. Rols del diplomad del futur. Respostes de les petites empreses i de les grans.....	368
Quadre 10.4.14. Factors interns que influiran més en el futur de les empreses. Respostes de les petites empreses i de les grans.....	371
Quadre 10.4.15. Aspectes de no adequació de l'oferta educativa a les necessitats laborals. Respostes de les petites empreses i de les grans.....	372
Quadre 10.4.16. Importància de la qualitat personal i l'experiència respecte de la formació. Respostes de les petites empreses i de les grans	373
Quadre 10.4.17 Concepte de formació generalista. Respostes de les petites empreses i de les grans	373
Quadre 10.4.18. Importància de les actituds. Respostes de les petites empreses i de les grans.....	374
Quadre 10.4.19 Coneixements de base. Respostes de les petites empreses i de les grans.....	375
Quadre 10.4. 20. Importància de la Informàtica de gestió. Respostes de les petites empreses i de les grans	375
Quadre 10.4.21. Possibilitat de cursar a les empreses les matèries de Gestió i organització empresarial. Respostes de les petites empreses i de les grans.....	376
Quadre 10.4.22. Sobre les pràctiques a les empreses, incloses en el plans d'estudis. Respostes de les empreses.....	376
Quadre 10.4.23. Capacitats de treball, segons les empreses.....	377
Quadre 10.4.24. Sobre l'actitud ètica. Respostes de les empreses.....	377
Quadre 10.4.25. Sobre la submissió a la jerarquia. Respostes de les empreses.....	378
Quadre 10.4.26. Aprenentatge a la Universitat de certes habilitats. Respostes de les empreses.	379
Quadre 10.4.27. Importància d'alguns aspectes de la formació. Respostes de les empreses	380
Quadre 10.4.28. Preparació del diplomad per a diferents rols. Respostes de les empreses....	380

